

Nr 145.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående den framtida verksamheten vid Solhems sjukhus.

(3:e avd.)

I propositionen nr 214 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 27 mars 1953, föreslagit riksdagen att medgiva *dels* att Älvsborgs läns landsting i samband med förvärv av Solhems sjukhus må övertaga betalningsansvaret för ett stiftelsen Solhem beviljat statslån å 285 000 kronor samt medgivas ränte- och amorteringsfrihet för lånet under tio år, räknat från tidpunkten för sjukhusets övertagande, *dels ock* att med återbetalning av stiftelsen Solhem tidigare av statsmedel beviljade bidrag för uppförande och utrustning av Solhems sjukhus må anstå, så länge sjukhuset av landstinget användes för sjukvårdsändamål eller annat ändamål, som kan av Kungl. Maj:t godkännas.

Solhems sjukhus har år 1931 godkänts såsom anstalt för kirurgisk tuberkulos med skyldighet att mottaga patienter från hela riket, dock med företrädesrätt för patienter från Älvsborgs län. Som en följd härav har till sjukhuset utgått och utgår alltjämt av statsmedel *dels* driftbidrag, *dels* ock bidrag till täckande av driftunderskott. För tiden 1 januari 1951—30 juni 1952 har i driftbidrag utbetalats cirka 181 000 kronor och till täckande av driftunderskott omkring 718 000 kronor. Den alltmer sjunkande tuberkulosfrekvensen har medfört, att sjukhusets verksamhet övergått till att i huvudsak vara av rent ortopedisk art. Av år 1950 vid sjukhuset för klinisk vård intagna patienter utgjorde sålunda endast femton procent tuberkulösa vårdfall. Samma år behandlades polikliniskt 8 341 patienter, varav endast en procent var behäftad med tuberkulos. Mot bakgrunden härav och då ett överskott av vårdplatser föreligger vid övriga anstalter för kirurgisk tuberkulos anser departementschefen uppenbart, att Solhems sjukhus icke längre är behövt för sitt ursprungligen avsedda ändamål.

Vid nuvarande knappa platstillgång för den slutna sjukvården och rådande byggnadssvårigheter är det enligt departementschefen självfallet av vikt, att vårdplatser, vilka till följd av minskad förekomst av en sjukdom icke längre erfordras vid bekämpandet av denna sjukdom, kommer till användning inom andra vårdområden. Den omläggning av verksamheten vid Solhems sjukhus till att avse vård av ortopediska sjukdomsfall, vilken kom-

mit till stånd som en följd av den inträffade nedgången i tuberkulosfrekvensen, är därför tillfredsställande ur sjukvårdens synpunkt. Rådande brist på ortopediska vårdplatser gör det angeläget, att sjukhuset jämväl för framtiden bibehålles som en ortopedisk vårdanstalt.

Med hänsyn till det anförda har frågan om sjukhusets framtida ställning ansetts böra upptagas till prövning. Sedan erforderlig utredning i ärendet ägt rum av särskilt tillkallad utredningsman, förordas att man nu slutgiltigt tager ställning till under vilka former den framtida verksamheten vid sjukhuset skall bedrivas.

Departementschefen delar utredningsmannens uppfattning, att ett fortsatt statligt stöd till den vid Solhems sjukhus bedrivna verksamheten är ägnat att väcka betänkligheter. Huvudmannaskapet för ortopedvården torde få anses åvila landsting och landstingsfria städer. Med hänsyn härtill och då en framtida användning av Solhems sjukhus som ortopedisk klinik kommer att för Älvsborgs läns vidkommande innebära, att nuvarande behov av specialistvård på detta område tillgodoses, anses landstingets övertagande av sjukhuset innebära en lämplig lösning av spørsmålet rörande huvudmannaskapet för den vid sjukhuset bedrivna sjukvårdande verksamheten.

Landstingets övertagande av sjukhuset nödvändiggör, att ställning tages bl. a. till frågan, huruvida återbetalning skall ske av de medel, som staten tidigare beviljat stiftelsen Solhem i form av byggnadsbidrag eller lån. Denna fråga är av beskaffenhet att böra underställas riksdagens prövning.

Utredningsmannen har föreslagit, dels att landstinget får övertaga betalningsansvaret för det stiftelsen tidigare beviljade lånet samt att landstinget medgives ränte- och amorteringsfrihet härför under tio år, dels ock att med återbetalning av beviljade bidrag för uppförande och utrustning av sjukhuset må anstå, så länge sjukhuset av landstinget användes för dess sjukvårdande verksamhet. Enligt departementschefens mening har utredningsmannen till stöd för denna ståndpunkt anfört goda skäl. Det framhålls att landstingets övertagande av sjukhuset kommer att för statsverket framdeles medföra en årlig besparing av cirka 600 000 kronor. Det erinras om, att ett bibehållande av sjukhuset under stiftelsens huvudmannaskap skulle komma att för statsverket medföra betydande utgifter för om- och tillbyggnad av sjukhuset, vilka kostnader vid landstingets övertagande av sjukhuset i stället kommer att åvila landstinget. Det måste enligt departementschefen vidare beaktas, att sjukhusets övertagande icke innebär en ur landstingets synpunkt i allo tillfredsställande lösning av ortopedvården inom länet. I likhet med utredningsmannen anser sig departementschefen därför böra förorda, att landstinget får övertaga betalningsansvaret för det stiftelsen tidigare beviljade lånet samt att landstinget medgives ränte- och amorteringsfrihet härför under tio år, räknat fr. o. m. den 1 juli 1954. Senast vid utgången av denna tid skall lånet i dess helhet återbetalas till statsverket. Det tillstyrkes även, att med återbetalning av beviljade bidrag

för uppförande och utrustning av sjukhuset må tills vidare anstå. Departementschefen förutsätter därvid, dels att landstinget snarast möjligt låter verkställa den om- och tillbyggnad, som innefattas i den första etappen av föreliggande byggnadsprojekt, dels att som villkor för anståndet föreskrives, att sjukhusfastigheten användes för sjukvårdsändamål eller annat liknande ändamål, som kan av Kungl. Maj:t godkännas, dels ock att statsbidrag till sjukhusets drift icke skall utgå längre än t. o. m. budgetåret 1953/54.

Frågan om fördelningen av pensionskostnaderna för förutvarande och nuvarande befattningshavare vid sjukhuset anses böra ytterligare utredas. I vad mån statsverket skall bidra till eventuellt uppkommande kostnader för erläggande av engångsavgifter föreslås få avgöras av Kungl. Maj:t, som anses böra ställa medel till förfogande från anslaget till Bidrag till driften av anstalter för kirurgisk tuberkulos.

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag innebär i princip att vårdplatser, som till följd av den under en följd av år sjunkande tuberkulosfrekvensen icke längre erfordras för sitt ursprungliga ändamål, bör komma till användning inom ett vårdområde med brist på vårdplatser. Att denna princip innefattar ett riktigt sjukvårdspolitiskt handlingsprogram synes utskottet klart.

Med hänsyn till det anförda och då icke heller departementschefens förslag rörande överlåtelsen och de närmare villkoren för densamma givit utskottet anledning till erinran får utskottet hemställa,

att riksdagen må medgiva

a) att Älvsborgs läns landsting i samband med förvärv av Solhems sjukhus må övertaga betalningsansvaret för ett stiftelsen Solhem beviljat statslån å 285 000 kronor samt medgivas ränte- och amorteringsfrihet för lånet under tio år, räknat från tidpunkten för sjukhusets övertagande,

b) att med återbetalning av stiftelsen Solhem tidigare av statsmedel beviljade bidrag för uppförande och utrustning av Solhems sjukhus må anstå, så länge sjukhuset av landstinget användes för sjukvårdsändamål eller annat ändamål, som kan av Kungl. Maj:t godkännas.

Stockholm den 15 maj 1953.

På statsutskottets vägnar:

KARL WARD.

Närvarande: se under utlåtandet nr 141.